

บทที่ 2

การศึกษาขั้นมูลฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ เครื่องมือ สถานที่หรือสภาพแวดล้อม บุคลากร กิจกรรม หรือสิ่งใด ๆ ก็ตาม ที่ครูจัดขึ้นเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ความรู้ได้พัฒนาทักษะ เจตคติ เพื่อสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ (Donald P. Ely 1971:282)

สื่อการสอนทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ทำให้ประหยัดเวลา สื่อการสอนช่วยถ่ายทอดความคิดระหว่างครู กับนักเรียน ช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องที่ครูสอนได้รวดเร็ว และจำได้อย่างถาวร สั้นยาก สื่อการสอนมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนในฐานะตัวกลางที่จะช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2520:186)

สื่อการสอน เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของหลักสูตร เป็นหัวใจที่สนองหลักการของหลักสูตร เพราะสื่อการสอนหมายถึงเครื่องมือตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะมาสนับสนุนการเรียนการสอน ได้รับความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ของจริง ของจำลอง แผนภูมิ แผ่นภาพ บัตรคำ โสตทัศนูปกรณ์ เศษวัสดุเหลือใช้ แบบเรียน คู่มือครู แบบฝึกหัด ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องมือที่จะทำให้หลักสูตร บรรลุผล ตามมุ่งหมาย (กรมวิชาการ 2525:23)

แนวคิดในการเลือกใช้สื่อการสอน

การที่จะเลือกใช้สื่อการสอนชนิดใดชนิดหนึ่งมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้นั้นจำเป็นต้องรู้จักวิธีการเลือกใช้ที่ถูกต้องและเหมาะสม มีนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้เสนอแนวความคิดในการเลือกใช้สื่อการสอนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ก. แนวความคิดในการเลือกใช้สื่อการสอนของ อีริคสัน (Erickson 1971:97-99) ซึ่งได้แนะนำว่า ครูควรเลือกใช้สื่อการสอนโดยพิจารณาจากคำถามต่อไปนี้

1. สื่อการสอนนั้นเป็นประโยชน์ต่อหน่วยการสอน และเป็นกิจกรรมในการแก้ปัญหาหรือประสบการณ์เฉพาะหรือไม่
2. เนื้อหาที่ต้องใช้สื่อความหมายด้วยสื่อการสอนนั้น เป็นประโยชน์และสำคัญแก่นักเรียน ชุมชน และสังคมหรือไม่
3. สื่อการสอนนั้นเป็นสิ่งที่สร้างได้เหมาะกับวัตถุประสงค์ของการสอนหรือเป้าหมายของนักเรียนหรือไม่
4. มีการตรวจสอบระดับความยากของวัตถุประสงค์ของการสอนเกี่ยวกับความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ และความนิยมหรือไม่
5. เนื้อหานั้นสอนในรูปของปัญหา และกิจกรรมของนักเรียนหรือไม่
6. สื่อการสอนนั้นให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ทางการคิดโต้ตอบ การอภิปราย และการศึกษาหรือไม่
7. สื่อการสอนนั้นให้แนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
8. สื่อการสอนนั้นให้เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับขนาด อุณหภูมิ น้ำหนัก ความลึก ระยะทาง การกระทำ กลิ่น สี เสียง ความมีชีวิต และอารมณ์หรือไม่

9. สื่อการสอนนั้นให้ความแน่นอนและทันสมัยหรือไม่
 10. สื่อการสอนนั้นปรับให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการสอนที่พึงปรารถนาได้หรือไม่
 11. สื่อการสอนนั้นมีรสนิยมน่าดูหรือไม่
 12. สื่อการสอนนั้นใช้ในห้องเรียนธรรมดาได้หรือไม่
 13. เนื้อหาความรู้ของสื่อการสอนมีตัวอย่างให้มากหรือไม่
- ข. แนวคิดในการเลือกสื่อการสอนของวิรุฬห์ สีลาฤทธิ์ (2522:23-24) ซึ่งให้แนวคิดไว้ว่า หลังจากได้พิจารณาเนื้อหาจำกัดขอบเขตของวัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์รวมแล้ว ในการใช้สื่อการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ควรเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ในการเลือก 5 ประการ ดังนี้
1. สื่อนั้นเหมาะสำหรับการสนองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
 2. สื่อนั้นถึงผลยังระดับความเข้าใจของนักเรียนหรือไม่
 3. ค่าใช้จ่ายในการใช้สื่อ นั้นคุ้มกับผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนของนักเรียนหรือไม่
 4. สื่อนั้นหามาใช้ได้สะดวกหรือไม่ในเวลาที่ต้องการ
 5. คุณภาพทางเทคนิคของสื่อ เช่น วัสดุ อ่านได้ชัดเจนหรือไม่

แนวคิดในการใช้สื่อการสอน

สื่อการสอนที่ได้รับการวางแผนการผลิตและได้รับการตรวจสอบประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างแน่นอนแล้วก็ตาม จะได้ผลครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งหมายถึงผู้เรียนจะได้เรียนรู้อย่างกระฉับกระฉวย ได้รับการส่งเสริมให้เกิดความสนใจ เข้าใจง่ายขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่ผู้สอนรู้จักที่จะนำสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมาใช้อย่างถูกวิธี ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถและมีความเข้าใจในการเลือกและการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม ซึ่งแนวคิดในการใช้สื่อการสอนนี้ ได้มีนักเทคโนโลยีทางการศึกษาหลายท่านที่ได้เสนอแนวคิดไว้ เช่น

ก. หลักการใช้สื่อการสอนของ อีริคสัน (Erickson 1970:95-108)

ครูควรรียดหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. หลักการเลือก ครูจะต้อง

- 1.1 เขียนจุดมุ่งหมายของการสอนอย่างชัดเจนเหมาะสม
- 1.2 มีความรู้ในเรื่องของแหล่งของสื่อการสอนเป็นอย่างดี
- 1.3 สามารถหาสื่อที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายได้
- 1.4 สามารถคาดคะเนประสิทธิภาพการเรียนรู้ทั้งหลายอันเนื่องมาจากสื่อการสอนนั้น ๆ จะมีผลต่อการเรียนรู้อย่างไรบ้าง
- 1.5 สามารถนำสื่อต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและการแก้ปัญหาได้
- 1.6 สามารถเลือกสื่อเพื่อเสริมประสิทธิภาพของการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองได้
- 1.7 สามารถเลือกสื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้
- 1.8 มีความสามารถในการพิจารณาคุณภาพ และความเหมาะสมของสื่อต่อผู้เรียนได้

1.9 สามารถเตรียมและวางแผนการใช้สื่อการสอนได้

1.10 สามารถผลิตสื่อการสอนแบบง่าย ๆ ได้

1.11 สามารถผลิตสื่อการสอนที่ซับซ้อนได้เมื่อจำเป็น

2. หลักความพร้อม ครูจะต้อง

2.1 พัฒนาแผนการสร้างความพร้อมเฉพาะอย่าง

2.2 แนะนำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ อยากเรียนรู้จากสื่อที่ครูเลือก

2.3 สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสื่อ

2.4 หาวิธีการสอนที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่การใช้สื่อนั้น ๆ

2.5 ใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้น

3. หลักการควบคุม ครูจะต้องมีความสามารถและทักษะพื้นฐาน ดังนี้

- 3.1 สามารถใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษาได้
- 3.2 สามารถป้องกันและแก้ไขข้อขัดข้องของเครื่องมือต่าง ๆ ได้
- 3.3 สามารถจัดสภาพห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม
- 3.4 สามารถติดตั้งเครื่องมือต่าง ๆ ได้ดี
- 3.5 สามารถติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สะดวกในการใช้และติดตามผล และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม

- 3.6 สามารถวางแผนกำหนดช่วงเวลาในการใช้สื่อการสอนได้เป็นอย่างดี

4. หลักการปฏิบัติ

- 4.1 เลือกกิจกรรมที่กระตุ้นให้อยากเรียน ตามจุดมุ่งหมายของ

การสอน

- 4.2 ใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้น ชี้แนะ
- 4.3 ใช้การอภิปรายเพื่อนำไปสู่เนื้อหาและการสร้างมโนคติ
- 4.4 จัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสม
- 4.5 ใช้สื่ออย่างมีลำดับ
- 4.6 จัดดำเนินการด้านการจัดสภาพการณ์ต่าง ๆ ในการใช้สื่อ

การสอนเพื่อการเรียนรู้

- 4.7 สามารถจัดกลุ่มกิจกรรมให้ผู้เรียนหาความรู้จากสื่ออื่น ๆ ได้

5. หลักการประเมินผล

ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข. หลักการใช้สื่อของ บราวน์ (Brown 1973:27)

1. ไม่มีสื่อเพียงชนิดใด ชนิดหนึ่งที่จะใช้ได้ดีทุกสถานการณ์
2. สื่อการสอนที่ใช้ควรที่จะตรงตามวัตถุประสงค์
3. ผู้ใช้ควรทำความเข้าใจและความคุ้นเคยกับสื่อที่จะใช้
4. ต้องเหมาะสมกับกระบวนการและวิธีการสอน
5. เหมาะสมกับความสามารถและแบบการเรียนรู้ของเด็ก
6. สื่อการสอนจะไม่ดีหรือเลว เพราะมีทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

การใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนที่จะให้ผลสมบูรณ์ที่สุดนั้นนอกเหนือจากการพิจารณาเลือกสื่อการสอนแล้ว ควรมีการวางแผนการใช้ตามลำดับขั้นดังนี้ (วัลลภ ภูโชติ 2528:14)

ก. การเตรียมการก่อนการใช้สื่อการสอน

เมื่อครูได้วางแผนว่าจะใช้สื่อการสอนประกอบการสอน ครูผู้สอนควรพิจารณาเตรียมการต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้สอน

- 1.1 พิจารณาคูณค่าและวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่จะสอน
- 1.2 พิจารณาถึงสิ่งที่จะเป็นปัญหาในการสอน
- 1.3 พิจารณาความต้องการและความสนใจของผู้สอน
- 1.4 เลือกหาหรือหาสื่อการสอนซึ่งจะแก้ปัญหาการเรียนในชั้นไว้
- 1.5 พิจารณาถึงวิธีที่จะใช้สื่อการสอนนั้นให้เป็นผลดีที่สุด
- 1.6 เตรียมและได้ทดลองเป็นอย่างดีก่อนใช้จริงในห้องเรียน

2. การเตรียมชั้นเรียน

- 2.1 เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะต้องใช้ร่วมกับสื่อการสอนที่เลือกไว้ เช่น สายไฟ หม้อแปลงไฟ แผงติดภาพ โต๊ะสาธิต ฯลฯ
- 2.2 เตรียมจัดที่นั่ง ที่ตั้งอุปกรณ์ การระบายอากาศ จัดตั้งเครื่องมือจัดการควบคุมเสียง แสงสว่างให้มีระดับที่ได้ยินและเห็นโดยทั่วไป

3. การเตรียมผู้เรียน

- 3.1 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้สื่ออะไร สอนอะไร เพื่ออะไร ที่ไหนและเมื่อไร
- 3.2 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะต้องมีส่วนร่วมในระหว่างการใช้อุปกรณ์อย่างใดบ้าง เช่น คอยสังเกต หรือฟังตรงที่สำคัญ การหาคำตอบ และคำศัพท์ใหม่ซึ่งครูบอกหรือเขียนให้ทราบล่วงหน้า

3.3 อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติหลังจากการใช้สื่อการสอน ประกอบการสอนแล้วจะมีอะไรอีกบ้าง

ข. การใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้

1. นำสื่อการสอนออกใช้ตามที่กำหนดในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เห็น ได้ยิน และมีกิจกรรมร่วมด้วยอย่างทั่วถึงกัน

2. ใช้สื่อการสอนให้ผู้นักภายในเวลาที่กำหนด

3. คอยสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียน

ค. การสรุปผลการใช้

1. อภิปรายถึงสื่อการสอนที่ได้ใช้ไปแล้วอย่างละเอียด

2. ตั้งคำถามสรุปเรื่องเป็นตอน ๆ ไป

3. อธิบายถึงสิ่งที่ผู้เรียนยังสงสัย

4. ทดสอบความเข้าใจถ้าเห็นสมควร

ง. การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง

1. หาวิธีให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความเข้าใจจากสิ่งที่ได้เรียนไปนั้น

2. กำหนดกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้เรียนทำ หลังจากการใช้สื่อการสอนเสร็จแล้ว เช่น อภิปราย การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การรายงาน การตอบคำถาม การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ความต้องการและปัญหา เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในสถานศึกษาในประเทศไทย มีผู้วิจัยกันมากจนเกือบทุกระดับการศึกษาซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

9/2/25

1. ด้านประสบการณ์และความคิดเห็นในการใช้สื่อการสอน

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านโสตทัศนศึกษามาบ้างพอสมควร แต่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ โดยครูส่วนมากเคยศึกษาทางด้านโสตทัศนศึกษา น้อยในระหว่างที่เป็นนักศึกษาเท่านั้น และไม่เคยเข้ารับการอบรมในระหว่างที่เป็นครู ด้านเนื้อหาในแบบเรียน ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เนื้อหาในแบบเรียนควรมีคหุ่่นต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การสอน วิชาภาษาอังกฤษ (พรทิพา เหลืองวัฒนาภิจ 2522 : ง - จ)

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษาพอสมควร และเห็นว่า ควรมีส่วนใช้สื่อการศึกษาประจำในแต่ละโรงเรียน (พรทิพย์ ปัญชรเทวกุล 2522 : ง - จ)

1.2 วิทยาลัยครู

อาจารย์และนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อสื่อการสอน และเห็นว่าการใช้สื่อการสอนในสถาบันการผลิตครูมีความสำคัญยิ่ง จะเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อการสอนในสถาบันการผลิตครูมีความสำคัญยิ่ง จะเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อการสอนและช่วยสร้างเสริมอุปนิสัยในการใช้สื่อการสอนให้กับนักศึกษาที่สำเร็จออกไปทำการสอนในอนาคต (นฤมล บุญยายน 2524 : ก - ข)

1.3 มหาวิทยาลัย

อาจารย์ส่วนใหญ่ผลิต ใช้และศึกษาหาความรู้ในเรื่องสื่อการสอนด้วยตนเอง แหล่งบริการที่ใช้มากที่สุด ภาควิชา และหอใจในบริการที่ใช้อยู่ ส่วนความคิดเห็นนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าแหล่งบริการควรจะเป็นระดับคณะมากกว่าส่วนกลาง ซึ่งควรให้บริการทั้งอาจารย์และนิสิต ในด้านความรู้อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านสื่อการสอนโดยการอบรมที่มหาวิทยาลัย เป็นผู้จัดดำเนินการ และสำหรับวิธีการสอนนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่คงใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย รองลงมาคือ การสอนแบบปฏิบัติการ และทำใช้น้อยที่สุดคือ การศึกษาแบบอิสระ (วิพร เหลืองวิริยะแสง 2525 : ง - จ)

2. ด้านสภาพของสื่อการสอน

2.1 โรงเรียนประถมศึกษา

สื่อการสอนที่มีมากที่สุดได้ในโรงเรียนได้แก่ บัตรคำ และแผนที่ สื่อการสอนที่มีน้อยมาก ได้แก่ สื่อการสอนประเภทเครื่องมือต่าง ๆ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลิตสื่อการสอนมากที่สุดในกลุ่มวิชาประสบการณ์ชีวิต และผลิตสื่อการสอนน้อยที่สุดในวิชาพลศึกษา ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในเมือง ได้รับสื่อการสอนจากมูลนิธิต่าง ๆ แจกให้มากที่สุด ส่วนครูโรงเรียนในชนบท ได้สื่อการสอนจากการผลิตขึ้นเองมากที่สุด ครูจัดหาสื่อการสอนโดยวิธีให้นักเรียนหาวัสดุท้องถิ่นมาถวายให้นักเรียนช่วยกับผลิต วัสดุที่ใช้มักเป็นวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น เศษวัสดุ หรือวัสดุราคาเบา (สุทธิศรี ศรี 2524 : ง)

2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

สื่อการสอนวิชาชีววิทยาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ประเภทอุปกรณ์การทดลองเฉพาะ มีคุณภาพและประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง (นงลักษณ์ จำปาเทศ 2522 : ง - จ)

ครูส่วนใหญ่ใช้เงินส่วนตัวซื้อวัสดุสิ้นเปลือง นำมาผลิตสื่อทัศนูปกรณ์มากที่สุด และเป็นผู้ผลิตสื่อทัศนูปกรณ์เองเป็นส่วนใหญ่ (พรทิพา เหลืองวัฒนาภิจ 2522 : ง - จ)

โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องเก็บอุปกรณ์รวม แต่ยังคงขาดเครื่องมือพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแล โรงเรียนจัดบริการเพื่อช่วยส่งเสริมการใช้อุปกรณ์การสอนของครูยังไม่ดีพอ (เจลา จตุพานิชย์ 2512 : ง - จ)

3. ด้านความต้องการด้านการใช้สื่อการสอน

3.1 โรงเรียนประถมศึกษา

ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้สื่อการสอนมากที่สุดในวิชาภาษาไทย ใช้สื่อการสอนน้อยที่สุดในกลุ่มกิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในด้านความต้องการความรู้ในการผลิต การใช้และการปรับปรุงสื่อการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนในเมืองและชนบท ปรากฏว่าต้องการความรู้ในด้านการผลิตสื่อการสอน

ราคาเขาและเศษวัสดุเหลือใช้มาก และต้องการความรู้ในการถ่ายภาพ และสไลด์น้อย ครูโรงเรียนในเมืองต้องการให้ทางการจัดหาหรือจัดซื้อสื่อการสอน ที่โรงเรียนผลิตเองไม่ได้ส่งมาให้มาก ส่วนครูโรงเรียนในชนบท ต้องการให้ วิทยาลัยครูเป็นแหล่งบริการด้านสื่อการสอนของโรงเรียนมาก (สุทธศรี ศรี 2524 : จ)

ครูใช้สื่อการสอนมากที่สุดในกลุ่มวิชาทักษะ สื่อการสอนที่ใช้มาก ได้แก่ กระดานดำ บัตรคำ แผนภูมิ หนังสือแบบเรียน และเพลงประกอบบทเรียน ครู ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ เช่น ให้ทางโรงเรียนจัดให้มีผู้ แนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการให้มีการปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ เช่น ให้ทาง โรงเรียนจัดให้มีผู้แนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ให้โอกาสครูใน การเสนอความคิดเห็น และความต้องการในการใช้สื่อการสอน ผู้บริหารควรสนับสนุน ด้านสื่อการสอน (พิชรา อิงคินันท์ 2522 : ง - จ)

ครูส่วนมากนำวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการสอนโดยยึดเนื้อหา แผนการสอนคู่มือครู และความประหยัคเป็นเกณฑ์ในการเตรียมและผลิตสื่อ ครู ใช้สื่อการสอนในกลุ่มวิชาทักษะและกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครู ส่วนมากต้องการให้กรมวิชาการหรือหน่วยงานต้นสังกัด จัดทำสื่อการสอนที่ทาง โรงเรียนทำเองไม่ได้ ให้โอกาสครูทุกคนในการเสนอความคิดเห็นและความต้อง การในการใช้สื่อการสอน จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษาในด้านสื่อการสอน ต้อง การการสนับสนุนจากผู้บริหาร ตลอดจนต้องการการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อ การสอนให้ นอกจากนี้ครูยังต้องการจัดให้มีศูนย์สื่อการสอนของโรงเรียน และต้องการ ให้มีการจัดวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือและห้องผลิตสื่อการสอน (แจ่มจันทร์ ปรีชาพาณิชย์ 2521 : ง - จ)

3.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ใช้สื่อการสอนเพื่อป้องกันการคิดสารเสพติดเป็นบางครั้ง และมีสื่อการสอนที่ใช้เพื่อป้องกันการคิดสารเสพติดน้อยมาก ครูอาจารย์ ฝ่ายโสตทัศนศึกษาและฝ่ายปกครองมีความต้องการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ การให้บริการและการผลิตสื่อการสอนเพื่อป้องกันการคิดสารเสพติด และสื่อการสอนที่ต้องการใช้มากกว่าสื่ออื่น ๆ ก็คือ สไลด์และภาพยนตร์ (ศึกคีดา ชูศรี 2524 : จ)

สื่อการสอนที่ครูใช้ประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด ได้แก่ กระดานดำและบัตรคำ รองมาได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงและเทป รูปภาพต่าง ๆ และการเล่นเกมฝึกภาษา ครู ส่วนใหญ่มีความต้องการเพิ่มจำนวนสื่อการสอนที่จำเป็นต่อการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งได้แก่ เครื่องเทปบันทึกเสียงและคลับเทปการเล่นเกมฝึกภาษา ครูภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดกิจกรรมติดตามผลการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยให้นักเรียนตอบคำถามหรือข้อทดสอบ มอบงานหรือให้เขียนรายงานตามที่กำหนดให้ (พรทิพา เหลืองวัฒนกิจ 2522 : ง - จ)

การใช้สื่อการสอนในโรงเรียนมัธยมแบบผสม พบว่า ครูเลือกใช้อุปกรณ์ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน ใช้เมื่ออุปกรณ์พร้อมหรือมีเวลาเตรียม สื่อการสอนประเภทภาพนิ่งใช้ประกอบการสอนน้อยที่สุด สื่อการสอนที่ครูเห็นว่าใช้แล้วได้ผลดีพอสมควรได้รับการปรับปรุงและหามาเพิ่มเติม คือ ภาพยนตร์ฟิล์มสตริป และเทปบันทึกเสียง กิจกรรมการติดตามผลการใช้ ได้แก่ การให้เด็กตอบคำถามหรือทำข้อสอบ สถานที่ที่ใช้สื่อการสอนส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียน (ประชัยพัชรपाल 2512 : ง - จ)

ครูต้องการให้คู่มือครูอำนวยความสะดวกด้านเนื้อหา การตั้งคำถามภาษาและการอธิบายเหตุผล ครูและนักเรียนต้องการให้ปรับปรุงหนังสือแบบเรียนให้มีเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสม (นงลักษณ์ จาปาเทศ 2522 : ง - จ)

3.3 วิทยาลัยครู

อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนบ้างเป็นครั้งคราว และไม่มีสื่อการสอนชนิดใดที่ใช้อยู่ในระดับที่มาก สื่อการสอนที่ใช้อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ กระดานดำ รูปภาพ ภาพถ่ายการสาธิต ของจริง ของตัวอย่าง ซอส์คัส การทดลอง นิทรรศการ แผนภาพ สไลด์ และภาพตัดจากหนังสือ สื่อการสอนที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ กระดานแม่เหล็ก เครื่องบันทึกภาพ โทรทัศน์วงจรปิด โทรทัศน์และไดออรามา ในขณะที่อาจารย์ใช้สื่อการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ตั้งใจเรียนมากขึ้น และคิดว่าจะนำวิธีการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ไปใช้บ้าง นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นว่า อาจารย์ผู้ใช้สื่อการสอนเป็นประจำ เป็นผู้สอนที่ตั้งใจจริง เอาใจใส่ในการเรียนการสอนและเป็นบุคคลที่ควรแก่การนำไปเป็นแบบอย่าง ในด้านความต้องการการบริการเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่มีมากที่สุดคือ เอกสารหรือหนังสือเวียนที่แจ้งให้ทราบถึงสื่อการสอนที่มีเพิ่มขึ้นและความต้องการที่น้อยที่สุดคือ การสัมมนาการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัย (นฤมล บุญยายน 2524 : ก - ข)

3.4 มหาวิทยาลัย

อาจารย์ทุกสาขาวิชามีความต้องการสื่อการสอนมากกว่าที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สำหรับสื่อการสอนที่มีความต้องการและใช้มากในปัจจุบันก็คือ กระดานดำหรือกระดานขาว รองลงมาคือ เอกสาร ตำรา เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน แผ่นโปร่งใส และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สื่อการสอนที่มีความต้องการและใช้น้อยที่สุดคือ การสอนแบบศูนย์การเรียน แผ่นเสียง และเครื่องเล่นแผ่นเสียง การแสดงละคร ห้องปฏิบัติการทางภาษา และที่น้อยที่สุดก็คือ การแสดงหุ่น (วิพร เหลืองวิริยะแสง 2524 : ง - จ)

4 : ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

4.1 โรงเรียนประถมศึกษา

ครูโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองมีชั่วโมงสอนมากจนไม่อาจปลีกเวลามาสืบค้นและเตรียมสื่อการสอนในวิชาหนึ่ง ๆ ได้ ส่วนครูโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทมีปัญหาในการเรื่องที่ว่าโรงเรียนมีสื่อการสอนไม่พอเพียงกับความต้องการโรงเรียนขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน และสภาพของโรงเรียนไม่อำนวยความสะดวกให้ใช้สื่อการสอน เช่น สื่อการสอนประเภท เครื่องฉาย เป็นต้น (สุทธิศรี ศรี 2524 : จ)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาพบมาก คือขาดผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ผู้บริหารขาดการสนับสนุนด้านสื่อการสอน (พิชรา อิงคินันท์ 2524 : ง - จ)

4.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าจำนวนสื่อการสอนในโรงเรียนมีน้อยเกินไป ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน และครูส่วนใหญ่มีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านวัสดุทัศนศึกษาน้อย ขาดงบประมาณในการจัดหา หรือซื้อวัสดุทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนของครู (พรทิพา เหลืองวัฒนาภิจ 2522 : ง - จ)

การใช้สื่อการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในวิชาชีววิทยาคู่มือครูมีปัญหาในด้านความรู้เพิ่มเติม แนวทางการตั้งคำถาม หนังสืออ่านเพิ่มเติม และเทคนิคในการใช้อุปกรณ์พิเศษมีปริมาณน้อยเกินไป หนังสือแบบเรียนมีปัญหาในด้านเนื้อหาไม่ตรงกับความสนใจของนักเรียน ชำช้อน สรุปลงไม่ชัดเจน และอธิบายวกวนไม่เป็นลำดับ ปัญหาด้านสื่อการสอนคือ จำนวนอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและเนื้อหา ผู้สอนไม่ค่อยใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือ เพราะโรงเรียนไม่มี และเปิดสื่อการสอนประเภทเครื่องมือลำบาก สาเหตุที่นักเรียนไม่ค่อยได้ทำการทดลองเพราะอุปกรณ์ไม่พอ หากการทดลองแล้วไม่ได้ผล (นงลักษณ์ จาปาเทศ 2522 : ง - จ)

ปัญหาการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าสถานที่ของโรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ เช่น ไม่มีที่ติดภาพ ไม่มีห้องที่สามารถควบคุมแสงได้ โรงเรียนจัดบริการเพื่อช่วยส่งเสริมการใช้ อุปกรณ์การสอนของครูไม่ดีพอ ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล (เจลา จตุรพาณิชย์ 2522 : ง - จ)

อุปสรรคในการใช้สื่อการสอนอันเนื่องมาจากตัวครู ได้แก่ ความรู้ความสามารถของครูในเรื่องของสื่อการสอน คือ เลือกใช้ไม่ถูก ไม่เคยฝึกหัดการใช้ ไม่ทราบว่า จะหาจากที่ไหน ผลิตเองไม่ได้ เบื่อหน่ายทอดทิ้ง เพราะใช้สื่อการสอนแล้วไม่ได้ผล อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นคือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ (กรณี เล็กวิจิตร 2524 ง - จ)

ปัญหาในการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนมัธยมแบบประสม คือ มีแผนงานหรือโครงการ แต่ขาดสถานที่หรือบุคลากร จำนวนสื่อการสอนมีผู้น้อยแต่ความต้องการใช้สูง ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ ครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอน (ประชัย พัฒปาล 2512 : ง - จ)

4.3 วิทยาลัยครู

ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ที่อยู่ในอันดับสูงสุด คือ การขาดงบประมาณ ซึ่งเป็นปัญหาด้านการเตรียมและจัดหาสื่อการสอน รองลงไปเป็นปัญหาด้านคุณภาพและปริมาณของสื่อการสอน คือ มีสื่อการสอนจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการ (นฤมล บุญยายน 2524 : ก - ข)

4.4 มหาวิทยาลัย

ปัญหาที่มีมากที่สุดคือ ขาดเครื่องมือในการผลิต รองลงมาตามลำดับ คือ ไม่มีเวลาไม่มีผู้ช่วยผลิต ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และไม่มีวัสดุในการผลิตสื่อการสอน (วิพร เหลืองวิริยะแสง 2524 : ง - จ)

ข. งานวิจัยในต่างประเทศ

1. ด้านประสิทธิภาพและความคิดเห็นในการใช้สื่อการสอน

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา

การใช้สื่อทัศนูปกรณ์และระดับความรู้ของครูมีความสัมพันธ์กัน คือ ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อทัศนูปกรณ์มากจะใช้มาก ครูส่วนมากมีความเห็นว่า การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในสมัยเป็นนักเรียนฝึกหัดครูมีอิทธิพลต่อการใช้ขณะที่เป็นครู ผู้บริหารเชื่อว่าวิชาสื่อทัศนศึกษาเบื้องต้นมีความจำเป็น ครูควรเรียนทุกคน (Camp 1957:155)

จากงานวิจัยการใช้สื่อการสอนใหม่ ๆ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจามไบกา พบว่า ควรให้ครูใช้สื่อการสอนประเภทราคาเยา และสามารถผลิตเองได้ภายใต้ขอบเขตของการดำเนินงานที่ไม่กว้างขวางนักจะดีกว่าไปเน้นการใช้สื่อการสอนที่มีราคาแพงและส่วนกลางเป็นผู้จัดควบคุมและบริการ (Kamra 1977 : 3227 -A)

จากงานวิจัยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการใช้สื่อการสอนของครูกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสองเมืองในประเทศซาอุดีอาระเบีย พบว่า ครูในริยาร์ด 71% และครูในจีซาน 67% เห็นว่าการมีผู้เชี่ยวชาญทางสื่อการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทุกโรงเรียนมีความสำคัญ ครูในริยาร์ด 72% ในจีซาน 55% เห็นว่าระบบการบริหารงานในโรงเรียนมีส่วนที่จะทำให้ครูเกิดความเบื่อหน่ายที่จะใช้สื่อการสอน (Bakri 1983 : 361 -A)

1.2 มหาวิทยาลัย

จากงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ต่อการใช้สื่อการศึกษาใหม่ ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดมาบริการแก่อาจารย์ในคณะต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เสนอความคิดเห็นในการสร้างทัศนคติที่ดีแก่อาจารย์ในการใช้เครื่องมือและสื่อทัศนวัสดุ ดังนี้คือ หัวหน้าศูนย์ สื่อทัศนศึกษาต้องพยายามสร้างบรรยากาศ ให้คณาจารย์พึงพอใจในการใช้ ต้องพยายามทำงานร่วมกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อช่วยกันวางนโยบายของศูนย์ พยายามสร้างทัศนคติที่ดีแก่อาจารย์ในการใช้สื่อการสอนในการสอนแต่ละครั้ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอความคิดเห็นว่า ทางมหาวิทยาลัยต้องให้การสนับสนุนในด้านบริหารสื่อการสอน พัฒนาระบบวิธีสอนให้ก้าวหน้า และสนับสนุนให้มีศูนย์วัสดุการศึกษา (Margales 1969 : 206)

2. สภาพการของสื่อการสอน

✓ 2.1 โรงเรียนประถมศึกษา

โดยทั่วไปในระยะต้นปีการศึกษา 1962-1963 โรงเรียนมีโครงการเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนน้อยมาก โครงการใช้สื่อการสอนของโรงเรียนไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน ทางด้านการเงิน และยังมีขาดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่มาก (Quick 1964 : 3111)

2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

จากงานวิจัยการใช้สื่อการสอนใหม่ ๆ ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นในจกมาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดสื่อการสอนด้านอุปกรณ์ (Kamra 1977 : 3227 - A)

แบบและโครงการ โสตทัศนศึกษาไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการ โสตทัศนศึกษา แต่การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในความสำเร็จของโครงการ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต่อโครงการ โสตทัศนศึกษาส่วนมากได้รับการศึกษาทั่วไปเป็นอย่างดี แต่ความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษายังไม่ดีพอ เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยมีเวลา ในการพัฒนาโครงการ โสตทัศนศึกษาในโรงเรียน (Dralle 1963 : 5627)

3. ด้านความต้องการด้านการใช้สื่อการสอน

✓ 3.1 โรงเรียนประถมศึกษา

การใช้สื่อการสอนส่วนมากใช้สื่อการสอนธรรมดาที่เคยใช้กัน เช่น กระดานดำ บัตรคำ แผนที่ ลูกโลก ร่องลงมาเป็นการใช้ฟิล์มภาพยนตร์ ฟิล์มสกริป เทปบันทึกเสียงและแผ่นเสียง โทรทัศน์ใช้น้อย ส่วนภาพโปร่งใสที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะใช้น้อยที่สุด (Quick 1964 : 3111)

3.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

ความต้องการในการใช้สื่อการสอนของครูสังคมศึกษาจะมีมากกว่าครูคณิตศาสตร์ ครูที่ได้เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนมาแล้วจะต้องการใช้สื่อการสอนมากกว่าครูที่ไม่เคยอบรมมาเลย (Arterbury 1971:4825A-4826A)

ครูและนักเรียนจะไม่ค่อยได้ใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูมีปัญหาในด้านตารางสอน เนื้อหา ตลอดจนขนาดคลื่นเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ในชั้นเรียนมีครูเพียงร้อยละ 14 ที่ใช้สื่อการสอนที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (Kamra 1977:3227A)

ครูในริยาร์ด ร้อยละ 56 และในจีซานร้อยละ 68 ได้มีการประเมินสื่อการสอนในโรงเรียนที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ครูในริยาร์ด 53% ในจีซาน 70% รายงานว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเมืองทั้งสองขาดความสะดวกในการจัดเก็บวัสดุทัศนูปกรณ์ วิชาที่สอนและการใช้สื่อการสอนของครูมีความสัมพันธ์กัน ครูสังคมศึกษามี การใช้สื่อการสอนมากที่สุด การฝึกอบรมก่อนการใช้และการใช้สื่อการมีความสัมพันธ์กัน จำนวนปีที่สอนและการใช้สื่อการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลในการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นคือ ความสะดวกในการจัดหาสื่อการสอน ประสบการณ์เดิมในการใช้สื่อการสอน โครงการฝึกอบรมครูประจำการและการจัดหมวดหมู่ของอุปกรณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน (Bakri 1983 : 361 - A)

3.3 มหาวิทยาลัย

อาจารย์มหาวิทยาลัยนิยมใช้เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กระดานดำ ส่วนเครื่องฉายภาพทึบแสงและเครื่องช่วยสอนใช้น้อยที่สุด (Margales 1969 : 206)

4. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

4.1 โรงเรียนประถมศึกษา

ครูรู้สึกยุ่งยากในการใช้สื่อการสอน สาเหตุเนื่องมาจากสภาพและขนาดห้องเรียนไม่อำนวยให้ (Quick 1964 : 3111)

4.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูใหม่มีปัญหาในการใช้สื่อการสอน ดังนี้คือ มีความยากลำบากในการใช้สื่อการสอนประเภทวัสดุ มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ไม่มีเวลาเตรียมอุปกรณ์เพียงพอ ไม่มีที่เก็บสื่อการสอน และหาแหล่งวัสดุที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนลำบาก (Clinton 1965 : 1983 - A)

อุปสรรคที่สำคัญในการใช้สื่อการสอนของครูในรัฐเทกซัส คือ การบริการรับส่งสื่อการสอนที่ล่าช้ามากของหน่วยบริการสื่อการสอน (Arterbury 1971 : 4825 A - 4826A)

จากงานวิจัยสภาพของโปรแกรมโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอินเดียนา ในปี ค.ศ. 1963 - 1964 พบว่าปัญหาที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนคือ อาคารของโรงเรียนยังออกแบบได้ไม่ดีพอที่จะช่วยให้การใช้สื่อการสอนได้ผลอย่างเต็มที่ และงบประมาณของโสตทัศนศึกษาอย่างไม่เพียงพอ (Dralle 1963 : 5627)

4.3 มหาวิทยาลัย

ปัญหาที่ทำให้อาจารย์ใช้สื่อการสอนน้อยประเภทคือวัสดุ ก็เพราะสื่อการสอนดังกล่าว ที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมด เสียเวลาเตรียมและคัดเลือก อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ และไม่ได้รับการอบรมการใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์มาก่อน ขาดห้องเรียนที่เหมาะสม สำหรับเครื่องมือ เครื่องใช้และโสตทัศนวัสดุ สื่อการสอนประเภทวัสดุที่นำมาบริการส่วนมากจะเก่าชำรุด และล้าสมัย มีงบประมาณน้อย รูปร่างหน้าตาของสื่อการสอนประเภทวัสดุที่นำมาบริการส่วนมากไม่ดึงดูดใจอยากใช้ ภาควิชาไม่สนับสนุนในการใช้เครื่องมือและสื่อการสอนประเภทวัสดุ (Margales 1969 : 206)

บทสรุปของการศึกษาระดับมูลฐานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนดังกล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสื่อการสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนในทุกๆระดับชั้น แต่แต่ละระดับการศึกษาก็มีความต้องการในเรื่องของสื่อการสอนที่แตกต่างกันออกไป แตกต่างกันทั้งทางด้านความต้องการ สภาพ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของแต่ละระดับการศึกษา หรือแม้แต่ว่าระดับการศึกษาเดียวกัน ถ้าสภาพภูมิประเทศหรือที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน สภาพ ความต้องการและปัญหาในเรื่องสื่อการสอนก็จะต่างกันไปด้วย ดังนั้น ในการศึกษาเรื่องสภาพ ความต้องการและปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบลก็จำเป็นต้องอาศัยความรู้ต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยเหล่านี้มาเป็นความรู้พื้นฐานในการศึกษาเรื่องดังกล่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย